

Ukrainian Orthodox Church of Canada
Українська Православна Церква в Канаді
L'Église orthodoxe ukrainienne du Canada

[Home Page](#) | [Listing of Articles](#)

**Святі Феодор і його син Іван, Варяги-Мученики
Київські**

**Saints Theodore and John, His Son, Varangian Martyrs
of Kyiv**

Fr. Ihor Kutash - о. Ігор Куташ

kutash@unicorne.org

«Який там жереб кинули волхви –
байдуже християнам. Гетьте, пріч!
Не дам дітей я бісам. Кінчив річ.»
[З трагедії *Федір і Іван*, Брат Віктор
(Гребенюк)]

На 25-го липня за григоріанським
календарем (це -12-го липня за
юліанським) ми поминаємо перших

“What the lots cast by mages ordain matters
not to Christians. Begone! Away! No children
for demons! There is no more to say!” [From
Fedir i Yvan by Brother Viktor (Hrebeniuk)]

On July 25 on the Gregorian Calendar
(which is July 12 on the Julian) we
remember the first Martyrs for the Faith of
Christ in the lands of Kyivan-Rus` (today

Мучеників за Віру Христову на землях Київської-Русі (сьогодні це – Україна), які засвідчили про неї своїм життям у 983 р. Існує цікавий зв'язок поміж Свв. Феодором та Іваном, Варягами-Мучениками Київськими та Св. Первомучеником Християнським Степаном, як скоро побачимо.

Предки шведів, яких сьогодні знаємо, як «вікінґів», а тоді їх звали варягами зі Старо-Нордського «Варінґяр» відіграли важливу роль у житті та володінню над Києвом, зокрема в віках 10-му та 11-му. Вони становили поважну частину населення Києва, як також княжих родів і їхніх дворів. Їхні торговельні зв'язки з Візантією привели до того, що значна частина їх прийняли Св. Хрещення. Феодор – його язичницьке ім'я могло бути Тор чи Оттар (слов'янізоване як «Тура») – був одним з цих, а також його син Іван.

Той самий Князь Володимир, який потім повів його народ прийняти Св. Хрещення, на той час був новим володарем Києва, відібравши його від його брата, Князя Ярополка, і був перенісся туди від Новгороду. Він вирішив закріпити владу язичництва між його підданими. Це включало й жертвоприношення людей божкам, чого до того часу не знали слов'яни дніпрянські. Успішна кампанія проти литовського племені ятв'ягів спонукало київських жерців приказати чергову жертву для відзначення перемоги Володимирової.

Жереб попав на сина Феодора Івана. Український письменник, Брат Віктор (Гребенюк), ось так творче описав відповідь Св. Феодора на цей вирок, у його творі *Федір і Іван*:

*Бог єсть один лиш. Римляни і греки
всі стали під Христові корогви.
Молю Творця, віднині щоб й навіки
громаду їх поповнили і ви.*

Ukraine) who bore testimony to it with their lives on this day in 983. There is a curious link between Sts. Theodore and John, the Varangian Martyrs of Kyiv, and St. Stephen the first Christian Martyr, as we shall see.

The ancestors of the Swedes, usually known now as Vikings, but in those days called Varangians (Ukrainian “variahy”) from the Old Norse “Væringjar”, played a prominent role in the life and governance of Kyivan Rus’ primarily in the 10th and 11th centuries. They comprised a significant part of the populace of Kyiv and as well as the princely houses and their retinues. Their trading connections with Byzantium resulted in a good number of them receiving Baptism. Theodore - his pagan name may have been Thor or Ottar (Slavonicized as “Tura”) – was one of these, as was his son, John (Ivan).

The same Knyaz’ Volodymyr who later led his people to receive Baptism was at that time the new ruler of Kyiv, having taken it from his brother, Knyaz’ Yaropolk, and relocated there from Novgorod. He was determined to strengthen the bonds of paganism among his people. This included the introduction of human sacrifices to the gods – something hitherto unknown among the Slavs of the Dnipro region. A successful campaign against the Lithuanian Yatvyahy tribe prompted the Kyivan pagan priests to order another sacrifice to celebrate Volodymyr’s victory.

The lot fell upon Theodore’s son, John. The Ukrainian writer, Brother Viktor (Hrebeniuk), has imaginatively described St. Theodore’s response to this news in his work *Fedir i Yvan*:

*One only is God. Romans and Greeks
all stand beneath the banner of Christ.
I pray to the Creator that as of this day
you, too, might join them, as is right.
The One God is the Creator of all men,
Lord is He of the living and the dead;
the earth, lights and rivers are made by
Him...
As for the idols, the work of ax and saw*

*Єдиний Бог – создатель чоловіків,
владика Він і мертвих і живих;
Його творіння – твердь, світила,
ріки...*

*А ідоли? Сокири та пили
творіння. Вкопані, сьогодні кріпкі,
а завтра – прах. Не внемлють, не
зови.*

*На сім стою, доки склеплю повіки.
Який там жереб кинули волхви –
байдуже християнам. Гетьте, пріч!
Не дам дітей я бісам. Кінчив річ.*
<http://www.pravoslavja.lutsk.ua/>

У ті часи хати будували на стовпах. Язичники були розлючені такою рішучою відмовою Св. Феодором передати свого сина фальшивим божкам, яких звав бісами, і вони порубали стовпи дому і повбивали двох Мучеників, коли хата звалилась.

Місце їхнього захоронення невідоме, але сам Князь Володимир побудував свою славу Десятинну Церкву, перший мурований Храм у Київській-Русі, на честь Успіння Пресвятої Богородиці, на місці їхнього мучеництва. Можливо що так як Св. Павла доткнула мученича смерть Св. Стерпана і він остаточно прсвятився тому, про Кого свідчив Первомученик, так і Князя спонукало це безстрашне сповідництво Свв. Феодора та Івана повернутися до Царя над царями і віддати під Його вічне володіння самого себе і його державу. І справді Св. Володимира і називають «другим Павлом» у Тропарі написаному після його прославлення як Хрестителя Київської-Русі. Церкву посвятили 12-го травня 996 р. Мощі Св. Ольги, бабусі Св. Князя Володимира зложили в ній в 1007 р.

Десятинна Церква згоріла в 11-му віці. Її відбудували а монголи, які напали на Київ знову поруйнували її в 1240 р. Знову відбудували її і вона знову згоріла в 18-му віці. У 1908 р. коли

*are they. Planted, today they stand
and tomorrow are dust. They know nothing,
don't call.*

*Upon this I shall stand till I die and forever.
What the lots cast by mages ordain matters
not to Christians. Begone! Away!
No children for demons! There is no more
to say!*

<http://www.pravoslavja.lutsk.ua/>

In those days houses were built upon pillars. Enraged by St. Theodore's firm refusal to hand over his son for sacrifice to false gods which he called demons, the pagans chopped down the pillars and killed the two Martyrs when the house fell.

Their burial place is unknown, but Knyaz' Volodymyr himself built his famous Church of the Tithes ("Desyatynna"), the first stone temple in Kyivan-Rus', in honour of the Dormition of the Theotokos, over the place of their martyrdom. It is possible, that just as St. Paul was stirred by observing the martyrdom of St. Stephen and eventually moved to receive the One to Whom that Protomartyr bore witness, so did the Knyaz' find inspiration in the fearless confession of Sts. Theodore and John to call upon the King of Kings and place himself and his realm under His eternal rule. St. Volodymyr, in fact, is referred to as "the second Paul" in the Troparion written after his canonization as the Baptizer of Kyivan-Rus'. The Church was consecrated on May 12, 996. The relics of St. Ol'ha, the grandmother of Knyaz' St. Volodymyr, were placed in it in 1007.

The Desyatynna Church burned down in the eleventh century. It was rebuilt and the Mongols invading Kyiv in 1240 destroyed it once more. Rebuilt once more, it burned down again in the eighteenth century. In 1908, excavation of the Altar of the Church uncovered the wooden foundations of the Martyrs' home – unlike the wooden idols which Sts. Theodore and John rejected, this wood had lasted for a millennium! The Church was destroyed for

відкопували Вівтар Церкви, то відкрили дерев'яні підвалини дому Мучеників. На відміну від дерев'яних ідолів, яких Свв. Феодор і Іван відкинули це дерево проіснувало 1000 літ! Церкву втретє зруйнувала більшовицька влада в 1936 р. і зараз є старання, щоб її четвертий раз відбудувати.

Відмова Св. Феодора передати свого сина бісам повинна відновити натхнення в батьків Християн рішучість відмовитися від того, щоб їхніх дітей поглинула матеріялістична-секулярна культура. Хоч як не трудно послідовно та смиренно настоювати на відданість Христові і відмовлятися припинити Молитву й віру в те, що наші діти та внуки поступатимуть так само – то саме так мусимо ми продовжувати свої змагання. Зруйнування і піднімання з попелю неначе фенікс Десятинної Церкви також можуть постачати натхнення, коли наша віра та рішучість підупадають. І нехай Святі Мученики Феодор та Іван, а також Св. Володимир, що перетворився від їхнього гонителя на їхнього брата й аліянта в Вірі, допомагають і підтримують нас своїми заступничими Молитвами перед Вічним Царем. Амінь.

the third time in 1936 by the Bolshevik regime and there are efforts to rebuild it a fourth time.

St. Theodore's refusal to give up his son to demons ought to inspire within Christian parents today the determination to refuse to let their children be swallowed up by materialistic-secularist culture. Difficult as it may to consistently and humbly take a stand upon devotion to Christ, and refuse to give up praying and believing that our children and grandchildren will do likewise – we must do so. The destruction and rising up from the ashes like a phoenix of the Desyatynna Church may also inspire us to rise up again and again each time our faith and determination falters. And may the Holy Martyrs, Theodore and John, and St. Volodymyr, who converted from being their persecutor to being their brother and ally in the Faith, aid and support us by their intercessory prayers before the Eternal King. Amen.